

Souhrnná zpráva o realizaci projektů podpořených dotačním podprogramem VISK 1 v roce 2018

Zpracoval odborný garant programu: PhDr. Vít Richter

Základní statistické ukazatele:

- Počet podaných projektů: 14
- Počet schválených projektů: 11
- Počet vyřazených projektů: 3
- Finanční požadavky hodnocených projektů: 5 904 000,- Kč
- Finanční prostředky schválených projektů: 4 599 000,- Kč

Č.	Název	Požadavek	Dotace	Žadatel
1	Zpracování historických dat	190 000	190 000	Národní knihovna ČR
2	Rozšíření komplexního validátoru	120 000	120 000	Národní knihovna ČR
3	Harmonizace systému věcného popisu dokumentů v NK a NTK	762 000	0	Národní technická knihovna
4	Sociologický výzkum "Četba a čtenáři v ČR 2018"	700 000	650 000	Národní knihovna ČR
5	Ochrana osobních údajů v knihovnách ČR	88 000	88 000	Národní knihovna ČR
6	Zajištění činnosti Koordinačního centra programu VISK v roce 2018	583 000	583 000	Národní knihovna ČR
7	Pilotní projekt zpřístupnění TDKIV v podobě propojených dat	210 000	210 000	Národní knihovna ČR
8	Elearnigové kurzy pro rekvalifikační kurz NK ČR	110 000	110 000	Národní knihovna ČR
9	Rozšíření produkčního systému ProArc o zpracování elektronických publikací	726 000	605 000	Knihovna AV ČR, v.v.i.
10	Obálky knih.cz - rozvoj projektu v roce 2018	1 398 000	1 398 000	Jihočeská vědecká knihovna v Č.Budějovicích
11	Knihovna: služba, značka, PR potenciál	372 000	0	Městská knihovna v Praze
12	Tvorba, příprava a realizace kurzů profesní kvalifikace knihovník	100 000	100 000	Moravská zemská knihovna v Brně
13	Podpora mobilních aplikací pro digitální knihovnu Kramerius	40 000	0	Moravská zemská knihovna v Brně
14	Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukce knihoven v MZK v Brně	505 000	505 000	Moravská zemská knihovna v Brně
	CELKEM	5 904 000	4 559 000	

Základním kritériem pro hodnocení projektů podprogramu VISK 1 byl soulad s Konceptí rozvoje knihoven v ČR na léta 2017-2020. V převážné míře se jednalo o projekty s celostátním dopadem, případně projekty typově nezařaditelné do ostatních podprogramů VISK.

1. Zpracování historických dat - Národní knihovna ČR

Projekt navazoval na projekty z let 2016 a 2017 a jejichž cílem bylo připravit a sjednotit digitální data vytvořená před rokem 2012 dle odlišných standardizací od standardizace Národní digitální knihovny a zajistit jejich dlouhodobou ochranu uložením do LTP úložiště NK ČR. V roce 2018 se podařilo realizovat cíle projektu v plném rozsahu. Bylo pokračováno v rutinním ukládání historických dat uchovávaných v NK ČR do LTP úložiště a jejich zpřístupňování v prostředí digitální knihovny Kramerius 5. Do LTP úložiště a Krameria 5 bylo

převedeno více než 1 200 000 stran dokumentů (cílem bylo 1 000 000 stran). Převedeno je tak v současné době např. již cca 9 300 svazků monografií, tedy více než 80 % celkového počtu monografií z Krameria 3.

V průběhu realizace bylo rozšířeno zpracování o další typy dat, které nebylo možné zpracovávat v předchozích letech – zejména periodika zpracovaná ve strukturách, které nebylo možné přímo mapovat na současné NDK standardy – např. strany vložené přímo pod úroveň ročníků. Došlo také k úpravám a větší automatizaci vytvořených opravných skriptů, vedoucí k větší efektivitě a urychlení konverzí. Další urychlení konverzí je do budoucna závislé zejména na navýšení importních kapacit cílové digitální knihovny Kramerius 5, která je v současné době nejslabším článkem konverzního workflow. Na import tak aktuálně čeká dalších cca 1 000 000 stran připravených datových balíčků.

2. Rozšíření komplexního validátoru – Národní knihovna ČR

Cíl projektu byl úspěšně splněn, dotace byla využita na rozšíření software Komplexní validátor, který Národní knihovna ČR již třetím rokem nabízí odborné veřejnosti za účelem validovat výsledky digitalizace podle platných standardů NDK. Vzhledem k tomu, že standardy se neustále vyvíjí a vznikají i standardy nové, bylo třeba nástroj aktualizovat a rozšířit. Výsledkem projektu je rozšířená opensource aplikace, dostupná všem knihovnám digitalizujícím novodobé textové dokumenty dle nejnovějších standardů a také knihovnám, které digitalizují zvukové dokumenty dle standardů vydaných NK ČR v roce 2018.

3. Harmonizace systému věcného popisu dokumentů v NK a NTK – Národní technická knihovna

Dotace nebyla přidělena.

4. Sociologický výzkum "Četba a čtenáři v ČR 2018" – Národní knihovna ČR

Průzkum byl realizován ve spolupráci s a Ústavem pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. se zaměřením na dospělou populaci starší 15 let. Celkově šlo již o čtvrté šetření – předchozí proběhla v letech 2007, 2010 a 2013. Průzkum v roce 2018 byl detailněji zaměřen na čtenářskou socializaci (čtení v rodině, škole, knihovnu). Průzkum provedla agentura Nielsen Admosphere. Sběr dat proběhl květnu a červnu 2018 na reprezentativním vzorku 2 007 respondentů (populace 15+). Ve výběrovém řízení byl vybrán dodavatel s nejnižší nabídkou. Díky tomu došlo k významné úspoře nákladů, což umožnilo zajistit další výstupy z projektu, zejména zpracování a vydání infografiky. Realizované výstupy:

- Provedení sociologického průzkumu.
- Tisková konference s vazbou na Týden knihoven 2018 proběhla 1. 10. 2018.
- Prezentace výsledků na různých odborných a vzdělávacích akcích.
- Příspěvky ve všeobecných a odborných časopisech.
- Barevné leporelo ve formě infografiky se stručnými výsledky výzkumu – 6 stran, náklad 2 000 výtisků. Publikováno v tištěné i elektronické formě.
- Anglický překlad leporela ve formě infografiky se stručnými výsledky výzkumu – 6 stran, publikováno elektronicky.

Všechny elektronické výstupy jsou k dispozici ke stažení na:

https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/12_Cten.htm#pruzkumy

5. Ochrana osobních údajů v knihovnách ČR – Národní knihovna ČR

Projekt byl realizován v plném rozsahu. Byly naplněny jeho hlavní cíle. Základní výstupy projektu:

- Publikace „**Ochrana osobních údajů. Příručka pro knihovny**“ byla zveřejněna 7. 2. 2018. Autoři: JUDr. Tereza Danielisová - Městská knihovna Praha, Mgr. Michal Denár – Městská knihovna Česká Třebová, PhDr. Pavla Kovářová Ph.D. – Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Kabinet informačních studií a knihovnictví.
- **Specializovaný workshop pro pracovníky krajských knihoven**, 26 účastníků.
- **Tři semináře (Praha, Brno, Ostrava) k praktickému uplatnění pravidel ochrany osobních údajů v knihovnách**, 755 účastníků.

- **E-learningový kurz k problematice ochrany osobních údajů v knihovnách.** Autoři obsahu kurzu: JUDr. Tereza Danielisová, Mgr. Michal Denár, PhDr. Pavla Kovářová, Ph.D., Mgr. Kateřina Krčálová.

Výstupy jsou k dispozici na:

https://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/ochrana-osobnich-udaju/ochrana-osobnich-udaju-prirucka-pro-knihovny

6. Zajištění činnosti Koordinačního centra programu VISK v roce 2018 – Národní knihovna ČR

V rámci projektu byla v plném rozsahu zajištěna činnost Koordinačního centra programu VISK, zejména organizační zajištění činnosti odborných komisí jednotlivých podprogramů. V komisích působilo celkem 65 pracovníků ze všech typů knihoven. Průběžně byl aktualizován web programu VISK, připraveny podklady pro MK ČR a ÚKR o programech VISK. Probíhala příprava a moderování zasedání ÚKR zaměřených na realizaci Koncepce rozvoje knihoven. K přípravě nové Koncepce se uskutečnilo rozšířené zasedání ÚKR v Třešti ve dnech 6. až 7. 3. 2018. Byly zpracovány analytické materiály pro vyhodnocení Koncepce za léta 2017 – 2018.

7. Pilotní projekt zpřístupnění TDKIV v podobě propojených dat – Národní knihovna ČR

V souladu s cíli schváleného projektu (zvýšit vzdělávací a informační potenciál terminologické databáze TDKIV prostřednictvím propojených dat a zpřesnit vzájemné vztahy mezi hesly, dále rozšířit možnosti využití dat z TDKIV v knihovnicko-informačním prostoru i mimo něj a usnadnit orientaci v databázi uživatelům i tvůrcům hesel) a na základě doporučení komise VISK 1 byla hlavní pozornost věnována přípravě Metodiky pro zpřesňování vztahů mezi hesly v databázi TDKIV a zpřístupňování údajů v systému Wikidata. Metodika je zveřejněna na webu databáze – <https://tdkiv.nkp.cz/spo.htm>. Byla vytvořena pracovní webová aplikace umožňující členům projektového týmu snazší orientaci v navržených vztazích mezi hesly (aplikace je aktuálně dostupná na adrese <http://tdkiv.nicmila.science/>). Přehled položek Wikidat, které již nyní obsahují propojení na odpovídající heslo z terminologické databáze, je k dispozici prostřednictvím odkazu <http://tinyurl.com/ybzymykd>. Propojení je realizováno na základě využití vlastnosti TDKIV term ID (<https://www.wikidata.org/wiki/Property:P5398>), která byla do systému Wikidata nově přidána ve spolupráci se spolkem Wikimedia Česká republika.

Výstupy z projektu byly v závěru roku 2018 představeny na 19. konferenci Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě, na 10. české Wikikonferenci a byl také zpracován článek o projektu pro Bulletin SKIP (připraveno k publikaci v čísle 4/2018).

8. Elearnigové kurzy pro rekvalifikační kurz NK ČR – Národní knihovna ČR

V rámci projektu byly připraveny podklady pro e-learningovou část rekvalifikačních kurzů dle Národní soustavy kvalifikací pro následující typové pozice:

- Referenční knihovník
- Knihovník katalogizátor
- Knihovník v přímých službách
- Knihovník správce fondů
- Knihovník akvizitér

Z toho tři kurzy (Referenční knihovník, Knihovník katalogizátor, Knihovník v přímých službách) byly otevřeny v roce 2018. Ostatní dva kurzy (Knihovník správce fondů a Knihovník akvizitér) budou realizovány v budoucnu při naplnění minimální kapacity. E-learningová část doplňuje prezenční výuku a je zpracována různými formami. Přednášky mají podobu krátkých úseků textu, jsou doplněny screenshoty či obrázky a prokládány testovacími otázkami. Vídea jsou použita především pro témata související s organizací a ochranou knihovního fondu. E-learningová část kurzu velmi dobře doplňuje výklad a cvičení, které probíhají v učebnách Klementina. Díky kombinaci dálkového a prezenčního studia ušetří posluchači a posluchačky kurzu čas a náklady spojené s cestováním.

9. Rozšíření produkčního systému ProArc o zpracování elektronických publikací – Knihovna AV ČR, v.v.i.

Cílem projektu bylo vytvoření nástroje pro tvorbu metadatových záznamů elektronických publikací na základě nových standardů zpracovaných Národní knihovnou ČR. Výsledkem je nová verze systému ProArc pod licencí GNU-GPL volně ke stažení. Byly realizovány tyto okruhy prací:

- vývoj metadatových formulářů pro typ dokumentu elektronická publikace a všechny její dílčí modely: periodikum, ročník, číslo, článek, příloha periodika, monografie, kapitola, příloha monografie, vícedílná monografie,
- podpora importu archivačního a uživatelského formátu elektronických publikací v souladu se standardem NDK,
- automatické generování technických a strukturálních metadat,
- umožnění propojení s Databází Národních autorit NK ČR a vyplňování autorskoprávních metadat,
- funkce přímého exportu do digitální knihovny Kramerius,
- funkce exportu do dalších vědeckých databází (např. CEJSH, ...),
- funkce exportu archivačního balíčku.

10. Obálky knih.cz - rozvoj projektu v roce 2018 – Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích

V oblasti rozvoje systému Obálky knih.cz byly v roce 2018 řešeny tyto úkoly:

- **Seznam použité literatury** - naskenování a zpřístupnění seznamu literatury u odborných publikací
- **Citace speciálních druhů dokumentů** - úprava citačního systému projektu umožnila poskytování citací speciálních druhů dokumentů dle normy ČSN ISO 690
- **Zobrazování ročníků periodik na webu obalkyknih.cz**
- **Další vydání titulu** - zobrazení informací o souvisejících titulech na webových stránkách obálek knih a v metadatovém kontejneru dotazovacího API
- **Doporučování literatury** - nová služba obálek knih umožňuje nabízet další literaturu k četbě čtenářům, na základě podobnosti titulů a na základě historie výpůjček čtenářů s podobnými zájmy
- **Obnova hardware projektu** - koncem roku 2018 proběhlo výběrové řízení na dodávku diskového úložiště a výpočetních serverů pro projekt obalkyknih.cz s rezervou na budoucích 5 let provozu (2019-2023). Výběrové řízení vyhrála firma Xanadu a.s. za celkovou částku 1 898 611,- Kč (dotace z projektu 603 000 Kč), která dodala HW a provedla základní implementaci. V rámci upgradu byly povýšeny pátevní switche (stálý datový tok z a do projektu je 20 Mbit/ s) a upgradován firewall. Stávající řešení umožňuje redundanci v případě výpadků – servery jsou uloženy ve dvou geograficky oddělených lokalitách. Zároveň byl vyřešen problém s nedostatkem výkonu serverů ve špičkách. Implementací funkce doporučování literatury vzrostly nároky na výpočetní výkon.

11. Knihovna: služba, značka, PR potenciál – Městská knihovna v Praze

Dotace nebyla přidělena.

12. Tvorba, příprava a realizace kurzů profesní kvalifikace knihovník – Moravská zemská knihovna v Brně

V rámci projektu byly realizovány dva plánované kurzy:

- Referenční knihovník
- Knihovník v přímých službách

Oba kurzy byly vytvořeny s cílem přípravy ke zkoušce z profesní kvalifikace dle Národní soustavy kvalifikací. Kurzy jsou dostupné na kurzy.knihovna.cz a běží v osvědčeném prostředí Moodle. V rámci projektu proběhla inovace stávajících a tvorba nových studijních materiálů pro účely e-learningové výuky: učební texty určené k samostudiu, videa s praktickými postupy, doplňující a rozšiřující materiály – hravé procvičování formou různých kvízů, pexes,

přehledy zajímavých textů či odkazů na daná témata. Ke každému modulu byly také vytvořeny názorné myšlenkové mapy.

Proběhla také příprava e-learningového prostředí kurzu a grafická úprava studijních materiálů. Kurzy byly plně tutorované. Součástí projektu bylo také podání žádostí o akreditaci obou kurzů na MŠMT - zde je stále v řízení (ještě běží tříměsíční lhůta MŠMT).

Do obou kurzů bylo letos přijato celkem 30 studentů, z nichž kurz úspěšně dokončilo 28. Všichni absolventi obdrželi certifikát - potvrzení.

13. Podpora mobilních aplikací pro digitální knihovnu Kramerius – Moravská zemská knihovna v Brně

Dotace nebyla přidělena.

14. Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukce knihoven v MZK v Brně – Moravská zemská knihovna v Brně

Cílem projektu v roce 2018 bylo podpořit kvantitativní a kvalitativní výstavbu a modernizaci veřejných knihoven v ČR a stát se solidním a spolehlivým zdrojem informací pro zřizovatele knihoven a odbornou knihovnickou veřejnost. Jednotlivé fáze projektu:

- fáze projektu - **mapování** - shromažďování již dostupných informací k problematice
- fáze projektu - **vyhodnocení dat**
- fáze projektu - **architekti a designéři** - navázání spolupráce s architekty věnujícími se knihovnám, případně veřejnému prostoru, oslovení České komory architektů
- fáze projektu - **budování databáze příkladů dobré praxe**
- fáze projektu - **průběžná pomoc všem rekonstruujícím knihovnám** - širokospektrální činnost MC VRK od zodpovězení dotazů normativního charakteru či financování oprav a koupě mobiliáře až po vytváření dispozičních návrhů společně s Ing. arch. Karlem Bidlem
- fáze projektu - **akce pro odbornou veřejnost** - uspořádány dvě konference (Brno, Praha) k tématu výstavba a rekonstrukce knihoven určené pro všechny knihovníky, zřizovatele a zástupce krajů, architekty
- fáze projektu - **prezentace MC VRK** – prezentace na konferencích, publikace v odborném tisku
- fáze projektu – **tvorba webových stránek MC VRK** - byly zprovozněny webové stránky MC VRK: <http://mcvrk.mzk.cz/>, zatím jsou prázdné.

V průběhu realizace projektu došlo k úpravám rozpočtu. Na realizaci projektu se podíleli 2 pracovníci MZK.

Hodnotitelská komise podprogramu VISK 1 – rok 2018

Členové:

Ing. Aleš Brožek, emeritní ředitel Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem

PhDr. Zuzana Hájková, Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích

Mgr. Zlata Houšková, emeritní pracovnice Národní knihovny ČR

Ing. Jan Kaňka, Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně, p. o.

Ing. Jiří Mika, Středočeská vědecká knihovna v Kladně, p. o.

Bc. Tomáš Prachař, Moravská zemská knihovna v Brně

Mgr. Miroslava Sabelová, Knihovna města Ostravy, p. o.

Tajemnice:

Mgr. Petra Miturová, Ministerstvo kultury

Odborný garant:

PhDr. Vít Richter, Národní knihovna ČR

V Praze 2. 2. 2018